

Arktiset Aromit ry

Atso Akkanen ja Simo Moisio

Kauppakatu 20

89600 Suomussalmi

Hankkeen rahoituspäätös: 26.6.2009

Diaarinumero: 1156/325/09

KOULUMARJAHANKE 2009 - 2010

Loppuraportti ajalta 1.7.2009 -30.11.2010

1. HANKKEEN TAUSTAA JA TAVOITTEET

Luonnosta kerättävät marjat ovat osa perinteistä suomalaista ruokakulttuuria. Lapset ovat olleet aikoinaan mukana marjojen poiminnassa pienestä lähtien. Tuolloin oli myös tapana poimia marjat koululaisten voimin koulukeittiön tarpeisiin.

Kiinnostusta luonnontuotteiden hyödyntämiseen on hyvä herätellä jo varhain. Koulussa järjestetyt marjaretket toimivat elämyksellisinä ja myös oppimisen kannalta hyödyllisinä hetkinä nuorille koululaisille. Marjojen poiminta omaan tai koulukeittiön käyttöön opettaa myös lapsille ja nuorille raaka-aineiden ja ruuan arvostusta, kun he ovat olleet itse konkreettisenä osana marjojen reitissä luonnosta ruokapöytään.

Lasten liikunta- ja ravitsemustottumusten muuttaminen on ruokakulttuurin kehittämisen avainasia, sillä yleensä myös nuorten ja aikuisten toiminta perustuu lapsena totuttuihin käyttäytymismalleihin. Etenkin kouluissa tarvitaan toimenpiteitä, joilla edistetään lasten liikuntaa ja terveellisiä ravitsemustottumuksia opetuksessa ja vapaa-aikana. Luontoliikunta ja luonnossa virkistäytyminen kehittävät lasten myönteistä suhtautumista liikuntaan. Koulujen marja- ja luontoretket ovat yksi tapa synnyttää positiivisia elämyksiä lapsille.

1.1 Hankkeen tavoitteet

1.1.1 Lisätä lasten ja aikuisten kiinnostusta jokamiehenoikeuksien tarjoamiin marjastusmahdollisuuksiin ja marjojen hyödyntämiseen kouluissa

1.1.2 Edistää terveellisiä ruokatottumuksia ja terveellisten välipalojen käyttöä

1.1.3 Tukea muita yhteiskunnallisia toimenpiteitä lasten ruokailutottumusten kehittämisessä ja jokamiehenoikeuksien tunnettuuden lisäämisessä

2. HANKKEEN TOTEUTUS

1.2 Välipalalla on väliä –seminaari

Koulumarjahankkeen ensimmäinen näkyvä tapahtuma oli Välipalalla on väliä –seminaari Kuopiossa 7.9.2009. Seminaaria oli suunniteltu jo keväällä 2009 yhteistyössä Arktiset Aromit ry:n, Elintarviketieteiden Seuran Itä- ja Pohjois-Suomen jaoston, Kuopion yliopiston ja Ravitsemustieteen opiskelijat Retikka ry:n kanssa. Koulumarjahankkeen käynnistyessä suunnittelijan tehtäväksi tuli varmistaa seminaarin luennoitsijoiden matkat, tukea seminaarin markkinointia ja hoitaa sen käytännön järjestelyjä.

Teemapäivän tavoite oli kiinnittää huomio lasten ja nuorten ruokatottumuksiin ja siihen, kuinka tottumusten ohjaamiseen voidaan vaikuttaa. Tavoitteena oli myös korostaa, että marjat ovat terveellisiä välipaloja ja niillä on rooli kouluruokailun kehittämisessä. Välipalalla on väliä -seminaarista tehtiin lehdistötiedote, jota välitettiin lehdistölle. Lisäksi seminaariohjelma oli mukana postituspaketissa, joka toimitettiin kotitalousopettajille syyskuussa järjestettävää koulumarjaviikkoa koskien. Seminaariin osallistui 160 henkeä, joista opiskelijoita oli 74.

LIITE 1. Seminaariohjelma

LIITE 2. Osallistujalista

LIITE 3. Kooste luennoitsijoiden tiivistelmistä

LIITE 4. Tiivistelmä osallistujien antamasta palautteesta

LIITE 5. Lehtiartikkeli seminaarista Kehittyvä Elintarvike –lehdestä

1.3 Koulumarjaviikon toteutumisen seuranta

7.-13.9. 2009 toteutettuun koulumarjaviikkoon alakoulujen rehtoreille ja yläkoulujen kotitalous- ja biologianopettajille lähetettävät haasteet oli lähetetty keväällä 2009 menekinedistämishankkeen toimesta. Menekinedistämishanke postitti uudelleen kampanjamateriaalia kotitalous- ja biologianopettajille syksyllä ennen koulumarjaviikkoa.

Menekinedistämisrahoituksen turvin järjestetty koulumarjaviikko lisäsi lasten ja aikuisten kiinnostusta jokamiehenoikeuksien tarjoamiin marjastusmahdollisuuksiin ja marjojen hyödyntämiseen kouluissa. Koulumarjahankkeessa koottiin viikosta opettajien lähettämä palaute, joka kuvaa parhaiten koulumarjaviikon onnistumista. Palautteesta välitettiin tietoa seurantakartoituksen tekijälle.

LIITE 6. Kooste opettajien lähettämästä palautteesta, jota he olivat keränneet retkille osallistuneilta

2.3. Välipalakilpailun toteutus

Kilpailun tavoitteena oli koota uusia, maukkaita ja terveellisiä välipalaohjeita, joissa pääosassa ovat luonnosta poimittavat ja/tai viljellyt marjat. Pyrkimyksenä oli innostaa ja kiinnittää huomio terveellisten ja maukkaiden välipalojen valmistamiseen ja käyttöön. Kilpailusta tiedotettiin samassa yläkoulujen kotitalousopettajille lähetetyssä kirjeessä, jossa kannustettiin marjaretkien järjestämiseen. Postikustannukset jyvitettiin menekinedistämishankkeen ja koulumarjahankkeen kesken.

Välipalakilpailusta oli lisäksi Kotitalous-lehdessä ilmoitus ja lokakuun alkuvuikolla asiasta tiedotettiin Kotitalousopettajien liiton jäsenille viikoittaisessa sähköpostiviestissä. Muut kilpailun yhteistyökumppanit; 4H-liitto, maa- ja kotitalousnaiset sekä Marttaliitto mainostivat kilpailua omissa lehdissään sekä www-sivuillaan. Tämän lisäksi Kodin Pellervossa ja Sydän-lehdessä oli kilpailusta ilmainen puffimainos. Kilpailusta tiedotettiin myös yleiseen levitykseen menneellä lehdistötiedotteella, Välipalalla on väliä -seminaarin osallistujakansioissa ja Turun ruokamessuilla. 12.10 Kainuun Radio haastatteli puhelinhaastatteluna suorassa lähetyksessä Atso Akkasta välipalasioista sekä kilpailusta.

Kilpailusta tiedottaminen oli haaste, sillä lehdistötiedote ei mennyt läpi maa- tai valtakunnallisissa sanomalehdissä. Kilpailuun osallistuminen oli suhteellisen laimeaa myös yläkouluikäisten keskuudessa, ottaen huomioon, että kilpailusta tiedotettiin valtakunnallisesti kotitalousopettajien välityksellä.

Aikuisten sarjaan osallistui 41 kansalaista, jotka lähettivät yhteensä 74 ohjetta. Osallistujat olivat tasaisesti eri puolelta Suomea. Alle 17 -vuotiaiden sarjaan osallistui 52 kansalaista tai ryhmää, jotka

lähettivät yhteensä 71 ohjetta. Lähes puolet ohjeista oli lähetetty Kirkkonummen eri yläkoulujen kotitalousopettajien toimesta. Myös Espoosta, Jyväskylästä sekä Pirkkalasta lähetetyistä ohjeista näkyi aktiivisen kotitalousopettajan panos kilpailuun osallistumisessa. Muut ohjeet olivat tasaisesti eri puolelta.

Välipalakilpailun loppukilpailu pidettiin Kajaanissa 27.1.2010 Kajaanin Ammattiopisto-liikelaitoksessa lehtori Eija Pylvänäisen ryhmän toimesta. Tuomaristolla oli arvioitavana yhteensä 26 ruokaohjetta, 13 kummastakin sarjasta. Tuomariston kokoonpano koostui yhteistyösapuolien edustajista: elintarvikeasiantuntija Sanna Kankaanranta, Kainuun Maa- ja kotitalousnaiset; päätoimittaja Riitta Cederberg, Kotitalous-lehti/ Kotitalousopettajien liitto ry; lehtori Helena Kalaoja, Kajaanin Ammattiopisto- liikelaitos, toiminnanohjaaja Mansikka Väisänen, Kajaanin 4H; toiminnanjohtaja Simo Moisio, Arktiset Aromit ry. Tuomariston sihteerinä oli suunnittelija Atso Akkanen Arktiset Aromit ry:stä.

Välipalakilpailu vastasi hankkeen tavoitteeseen edistää terveellisiä ruokatottumuksia ja terveellisten välipalojen käyttöä. Käytännössä vaikuttavuutta on mahdoton mitata, ainoastaan on mahdollista olettaa, että kodeissa ja kotitalousluokissa, joissa kilpailuun osallistuttiin, ollaan asioiden suhteen varmasti jo nyt valveutuneita.

LIITE 7. Kutsu välipalakilpailuun

LIITE 8. Kilpailuun lähetetyt ohjeet

LIITE 9. Tuomarien kutsu

LIITE 10. Lehdistötiedote

2.4. Koulumarjaviikon extranet -aineistoa peruskouluikäisille

Yhdistyksen nettisivuilla on laaja valikoima erilaista opetusmateriaalia. Kotisivu-uudistuksen yhteydessä extranet-materiaalin luettavuus ja käyttöönotto selkeni, jolloin opettaja löytää helpommin tarvitsemansa materiaalin. Opetusmateriaalin tuottamisen kannalta haaste on siinä, että koulujen opetussuunnitelmissa luonnontuotteiden ja marjojen osuus on olematon. Tämä käy ilmi esim. koulumarjaviikon seurantatutkimuksen opettajille suoritetusta kyselystä, jonka vastausten mukaan marjat eivät ole opetussuunnitelman olennaisin osa. Vähäiset tuntimäärät suhteessa

oppiaineen vaatimuksiin rajoittaa marja-asioiden käsittelemistä, sillä tunneilla pitäisi ehtiä käsitellä monia muitakin tärkeitä asioita.

Koulumarjahankkeessa tehtiin kaksi opetustarkoitukseen soveltuvaa Power Point –oppimateriaalia. Marjat Power Point –esityksessä on yksinkertaiset kuvat luonnonmarjoista. PPT-esitys on tehty kielten opetukseen. Marjojen nimet on esitetty erillisten PPT –esitysten diakuivissa suomen lisäksi ruotsiksi, englanniksi, saksaksi ja ranskaksi. Luonnontuotteet suomalaisessa ruokakulttuurissa – esityksessä on käytetty hyväksi menekinedistämishankkeessa jo aiemmin tuotettua materiaalia ja muokattu sitä opetuskäyttöön soveltuvaksi. Materiaali on saatavilla Arktiset Aromit ry:n kotisivujen extranet -sivustolta.

LIITE 11. Marjat Power Point –esityksenä

LIITE 12. Luonnontuotteet suomalaisessa ruokakulttuurissa

2.5. Koululaisille ja vanhemmille jaettava välipalaesite

Välipalakilpailun loppukilpailuohjeista koostettiin Välipalalla on Väliä -ruokaohjevihkonen, jota painettiin 50 000 kpl. Esitteen tilaamisen mahdollisuudesta jaettiin tiedote opettajille. Esitettä jaettiin runsaasti myös Gastro –messuilla 17.-19.3.2010, Lapsimessuilla Helsingissä 23.-25.4.2010, Kotitalousopettajien liiton koulutuspäivillä Tampereella 20.3.2010, ammattikeittiöille järjestetyssä koulutuksessa Tampereella 28.4.2010. Messuosastojen kustannukset ja matkat jyvitetiin menekinedistämishankkeen kanssa.

Välipalalla on väliä esitteestä tiedotettiin kouluille yhteistyössä menekinedistämishankkeen koulumarjakuukauden 2010 haastekampanjan kanssa jyvittäen postituskustannukset. Esitettä postitettiin kouluille opettajien tilausten perusteella kaikkialle Suomeen.

Menekinedistämishankkeen ja koulumarjahankkeen aineistojen lähetysten postikustannukset jyvitetiin materiaalien tilausmäärien perusteella kummallekin hankkeella. Välipalalla on väliä esite loppui kesällä ja siitä otettiin syyskaudella 14 150 kpl lisäpainokset. Aineistoa toimitettiin peruskouluille ja neuvontajärjestöille, aluehankkeille ja tapahtumissa, joissa vieraili nuoria ja lapsiperheitä. Ensimmäisen painoksen loputtua ei koulumarjakuukauden aikana ehditty enää puuttumaan jääneisiin kouluihin postittamaan tilattua materiaalia, vaan lisätoimitukset hoidettiin myöhemmin.

LIITE 13. Välipalalla on väliä –ruokaohjevihkonen + tilauslomake

2.6. Runsaasti marjoja sisältävien ruokaohjeitten kokoaminen koulukeittiöille

Marjareseptiikan kehittämistä tiedusteltiin Seinäjoen ja Kajaanin ammattikorkeakoulun lehtoreilta. Ammattikorkeakouluissa käytännön ruoanvalmistusta tehdään kuitenkin melko niukalti, eivätkä marjat ole ensisijaisia käsiteltäviä asioita. Tämän vuoksi hanke ei onnistunut saamaan ammattikorkeakouluja ruokaohjeiden tuotekehitykseen mukaan.

Ammattikorkeakoulujen lisäksi oltiin yhteydessä tamperelaiseen Rudolf Steiner koulun keittiön emäntään, Merja Jokiniemeen, jota haastateltiin Kehittyvä Elintarvike –lehdessä koulun ravintolan luomu- ja lähiruokapainotteisuuden takia. Uusia ohjeita laadittaessa suurtalousmitoitukseen on tärkeää, että asianomaiset ovat innostuneita työhönsä ja artikkelin perusteella näin pystyi toteamaan. Välipalakilpailun ohjeista suurtalousohjeiksi oli soveliasta muuntaa seuraavat ohjeet: marjarahka, kesäinen raekuuro ja terveyspommi. Aiempina vuosina Arktiset Aromit ry:n alihankintana valmistuttamista ohjeista emäntä katsoi toteuttamiskelpoisiksi seuraavat ohjeet: voimalisäke, tyrnikasviskeitto ja tattari-porkkanaleipäset.

Mustikkaa sisältävien pääruokaohjeiden kohdalla ongelmana on väri, koska mustikkaa sisältävää ruokaa oppilaat vieroksuvat usein värin perusteella jättäen ruoan ottamatta. Välipaloesitteen ohjeita voisi siten sopeuttaa paremmin koulujen välipala- tai kahviomyyntiin. Kouluruokailussa marjoja voitaisiin käyttää enemmän lisäkkeissä ja salaateissa.

Sadalle hengelle laaditut ohjeet lisättiin alkukesästä 2010 Arktiset Aromit ry:n kotisivuille ammattikeittiöiden yleisesti hyödynnettäviksi.

LIITE 14. Suurtalousmitoituksella teetetyt ohjeet

2.7. Kartoitus luonto- ja marjaretkien toteuttamisesta kouluissa

Koulumarjaviikon toteutumisen ja luonnontuotteiden sisällyttämisestä opetukseen seurantakartoituksen toteutti Marianne Juola Itä-Suomen yliopistosta, Savonlinnan

opettajankoulutuslaitoksesta. Kartoituksen aihe on Koulumarjaviikon toteutuminen sekä 7.

luokkalaisten luonnonmarjatietämys ja luonnonmarjojen käyttöön vaikuttavat tekijät.

Kartoituksessa selvitettiin Koulumarjaviikon toteutumista sekä yksilöllisten tekijöiden, käyttäytymisen ja ympäristön vaikutusta peruskoulun seitsemännen luokan oppilaiden luonnonmarjojen poimintaan ja käyttöön. Kartoituksen empiirinen osuus oli kaksiosainen. Molemmissa osissa aineistonkeruumenetelmä oli kvantitatiivinen kyselytutkimus. Aineisto analysoitiin SPSS Statistics 17.0 tilasto-ohjelmistolla. Tulosten analysoinnissa käytettiin useita erilaisia tilastollisia testejä.

Kartoituksen ensimmäisen osan tutkimuskohteena olivat yläkoulujen kotitalousopettajat ja biologian opettajat sekä alakoulujen rehtorit. Opettajien kyselyn aineisto hankittiin e-lomakkeella marraskuussa 2009. Saatekirje kyselystä lähetettiin kaikkiin Suomen ylä- (N = 839) sekä alakouluihin (N = 2524). Kotitalousopettajista kyselyyn vastasi 47, biologian opettajista 55 ja alakoulujen rehtoreista 91. Opettajien kyselyn perusteella Koulumarjaviikkoon osallistuttiin enemmän ala- kuin yläkouluissa. Kouluissa tehtävien marjaretkien määrä oli säilynyt viime vuosina ennallaan. Alakouluissa marjaretkiä tehdään vuosittain, mutta yläkouluissa satunnaisesti tai ei koskaan. Marjaretkien tekemistä kouluissa rajoittivat kuljetuskustannukset, kiire sekä turvallisuustekijät. Opettajat pitivät oheismateriaaleja tärkeinä luonnontuotteita koskevassa opetuksessa. Opettajien vastauksien perusteella luonnonmarja-aiheen käsittelyä oppikirjoissa tulisi lisätä.

Oppilaiden kyselyn aineisto hankittiin postikyselynä opettajien kyselyyn vastanneiden kotitalousopettajien avulla maaliskuussa 2010. Oppilaisiin kohdistunut tutkimus oli luonteeltaan ex post facto -tutkimus, jossa Koulumarjaviikkoon osallistuminen nähtiin eräänlaiseksi interventioksi. Kartoitukseen valittiin tutkimuskoulut sekä vertailukoulut maantieteellisesti neljältä eri alueelta: Etelä-, Itä- ja Länsi-Suomesta sekä Lapista. Tutkimukseen osallistui 218 peruskoulun seitsemännen luokan oppilasta. Seitsemäsluokkalaisten luonnonmarjojen käyttömuodot olivat hyvin perinteisiä. Oppilaiden luonnonmarjojen käyttöä selitettiin sosiaalis-kognitiivisen teorian avulla. Oppilaiden luonnonmarjojen käyttöön vaikuttaneita tekijöitä olivat maku, terveellisyys sekä tarjonta ja saatavuus. Oppilaat pitivät luonnonmarjojen käyttöä tärkeänä. Suurin osa oppilaista söi marjoja, koska ne maistuvat hyvältä, ovat terveellisiä tai niitä on kotona aina tarjolla. Luonnonmarjojen poimintaa rajoitti eniten se, että oppilaat kokivat poiminnan tylsäksi ja työlääksi. Luonnonmarjojen käyttöä rajoittivat puolestaan maku ja saatavuus. Ympäristön vaikutukset olivat suurelta osin myönteiset. Puolet vastaajista kuitenkin söisi marjoja enemmän, jos niitä olisi kotona useammin.

tarjolla. Myös luonnonmarjojen tarjontaa koulussa haluttiin lisättävän. Oppilaiden vastauksissa havaittiin sukupuolittaisia sekä alueellisia eroja, mutta toteutetulla interventiolla ei ollut merkittäviä vaikutuksia oppilaiden luonnonmarjojen käyttöön.

LIITE 15. Kartoitusraportti

3. HANKKEEN TULOKSET JA NIIDEN ARVIOINTI

Koulumarjahankkeen tavoitteet ovat laajoja, eikä ihmisten tottumusten ja käyttäytymisen muutos tapahdu hetkessä. Hankkeen pääasiallisena kohderyhmänä olivat koululaiset, joille mielikuvaa marjoista osana terveellistä elämää pyrittiin vahvistamaan. Kouluikäisten toimintaa säätelevät vanhemmat ja opettajat, joiden asenteet, tottumukset ja mielipiteet vaikuttavat usein siihen, onko mielikuvalla mahdollisuus saavuttaa lapsi niin, että hän pääsee itse aistimaan, maistamaan ja kokemaan marjat ja metsäisen luonnon.

Hankkeen tavoitteita ei pystytä mittaamaan ilman aiheeseen kohdennettua tutkimusta, jota tämän hankkeen toimesta ei ollut mahdollista tehdä. Hankkeessa tehdyn kartoituksen tulosten avulla on kuitenkin mahdollista tehdä päätelmiä lasten arvostuksista ja heidän tulevaisuuden arvostustensa kohteista.

Hankkeessa syntyneet ruokaohjeet ja opetusmateriaali ovat työ- ja tukivälineitä, joiden avulla hankkeessa korostettua kasvatustyötä marjojen pariin pystytään jatkamaan. Lehtiartikkelit ja muu tiedotuksellinen materiaali pyrkivät muokkaamaan asenteita marjaretkille ja ”marjamielelle” suotuisiksi.

3.1. Välipalakilpailun ruokaohjeiden ja hankkeen eri toimenpiteiden tiedotus

Esitteen jakelun tehostamiseksi hankkeessa osallistuttiin kaksille messuille, joiden avulla jaettiin valmistettua välipalaesitettä ja edistettiin hankkeessa tehdyn kartoituksen toteutusta. Marianne Juolan toteuttamassa kartoituksessa yhtenä aineiston keruumuotona oli opettajille kohdistuva kysely koulumarjaviikon toteutuksesta. Koska opettajien vastausprosentti oli hyvin alhainen, oli tärkeää

päästä kohtaamaan opettajia opetusalan suurimpaan tapahtumaan Educa -messuille 29. - 30.1.2010 Helsingin messukeskukseen.

Messuilla kyseltiin, miten marjoihin liittyvää opetusta ja opetusmateriaali tulisi kehittää. Messuilla vieraili vuonna 2009 lähes 12 000 messuvierasta, joten tapahtumassa oli hyvä tilaisuus tiedottaa koulumarjahankkeesta ja siinä tekeillä olevasta materiaalista. Opettajat viestivät messuilla, että paras tapa opettaa luonnontuotteita on järjestää retki luontoon, toiseksi parhaita ovat yksinkertaiset ja selkeät kuvat marjoista ja sienistä, joilla voidaan havainnollistaa luonnontuotteisiin liittyvää opetusta.

Koulumarjahankkeen aikana hankkeesta kirjoitettiin eri elintarvikealan julkaisuissa. Syyskuun Koulumarjaseminaarista oli artikkeli Kehittyvä Elintarvike –lehdessä. Sydän-lehti haastatteli hankkeen suunnittelijaa, Atso Akkasta. Kotitalous-lehdessä oli artikkeli, jossa opettajia kannustettiin marjaretkien järjestämiseen ja heitä rohkaistiin luottamaan luontoelämyksen opettavaan voimaan. Ihmisen luontoyhteyden voimistaminen on yksi tapa houkutella mediaa luonnonmarjojen keräämisen puolestapuhujaksi. Yksi esimerkki välipalakilpailun lehdistötiedotteen läpimenoa oli Voima -ilmaisjakelulehdessä ollut ruokaohje, joka sijoittui kilpailussa toiselle sijalle. Muun lehdistön julkaisuista ei ole tietoa, sillä käytössä ei ollut lehdistöseurantaa, jonka avulla tiedotteiden läpimenoa olisi voinut seurata.

LIITE 16. Sydän-lehden artikkeli

LIITE 17. Kotitalous-lehden artikkeli

LIITE 18. Voima-lehti. Välipalakilpailuohje

4. EHDOTUKSIA JATKOTOIMENPITEIKSI

Koulumarjahankkeen tuloksista tiedottaminen ja viestintä on tärkeää, jotta työn tulokset tulisivat käyttöön. Jatkohanke liittyisikin nimenomaan marjojen ja luonnontuotteiden ympärille tehtävään viestintään. Jo tällä hetkellä Arktiset Aromit ry on tuottanut paljon ruokaohjeita, opetus- ja muuta materiaalia sekä tutkimuksia. Niiden laajamittainen hyödyntäminen vaatisi lisää panostamista, jossa viestintä suunniteltaisiin kohderyhmittäin ja toimenpiteittäin. Juttujen aiheet voisivat olla poimintoja lasten kokemuksista marjametsässä, marjojen poiminta kesätyötienestimahdollisuutena, yms.

Hankkeessa tehdyn kartoituksen tuloksia voi hyödyntää monella tapaa, joista laajamittaisin ja vaikuttavin on lehtikirjoitukset ja artikkelit eri lehdissä. Lehtikirjoituksilla pystyy viestittämään ja levittämään marja-asiaa sekä kannustavasti että tiedottavasti. Menekinedistämishankkeessa voidaan myös hyödyntää seurantakartoituksen tuloksia ja jakaa tietoa muille ruokakasvatusta tekeville järjestöille ja yhteisöille.

Aikuisille olisi tarpeen tehdä vastaava kartoitus kuin tässä hankkeessa nuorille. Kartoituksessa saataisiin tietoa siitä, mitkä syyt yhteiskunnassa ja kulutus- ja käyttäytymistottumuksissa ovat johtaneet siihen, että suomalaisia pitää houkutella poimimaan ilmaisia marjoja lähimetsistä?

5 . HANKEOSAPUOLET JA YHTEISTYÖ

Koulumarjahanke 2009- 2010 tavoitteena on ollut tavoittaa lapset, vanhemmat, kouluruokailun päättäjät ja opettajat ja saada heidät mukaan edistämään terveellistä ruokakulttuuria. Marjojen käytön lisäämisellä pyritään innostamaan lapsia liikkumaan luonnossa. Luonnossa virkistäytyminen kehittävät lasten myönteistä suhtautumista liikuntaan ja sitä kautta edistää terveiden elintapojen omaksumista. Marjojen poiminta omaan tai koulukeittiön käyttöön opettaa lapsille ja nuorille raaka-aineiden ja ruuan arvostusta, kun he ovat olleet itse konkreettisena osana marjojen reitissä luonnosta ruokapöytään.

Hankkeen suunnittelijana oli KM, KtaO Atso Akkanen. Hankkeen toteutusta ohjasi Arktiset Aromit ry:n menekinedistämishankkeelle muodostettu ohjausryhmä ja asiantuntijana yhdistyksen hallitus. Ohjausryhmä koostuu seuraavista henkilöistä ja tahoista: Ohjausryhmän puheenjohtaja: Arktiset Aromit ry:n puheenjohtaja, kaupunginjohtaja Jari Tolonen, Kajaanin kaupunki; Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (Jaakko Nuutila ja Anni-Mari Syväniemi); Marttaliitto ry (Arja Hopsu-Neuvonen); Suomen 4H-liitto ry (Juha Ruuska); Suomen Kuluttajaliitto (Annikka Marniemi); Luonnontuoteteollisuus ry (Risto Isohätälä); Kainuun (Jorma Teittinen) ja Pohjois-Karjalan (Rauno Jussila) liiton edustajat; Suomussalmen kunnan edustaja; Arktiset Aromit ry:n hallitus kokonaisuudessaan. Ohjausryhmän sihteerinä on toiminut yhdistyksen toiminnanjohtaja Simo Moisio.

Koulumarjahankkeessa esitteiden ja julkaisujen taiton on tehnyt Marjo Räisänen ja kirjanpidon on hoitanut Kaisu Seppänen-Härkönen. Ruokaohjekilpailua, Välipalalla on väliä –seminaaria ja hankkeen raportointia ovat avustaneet Simo Moisio ja Maarit Ronkainen. Hankkeen suunnittelija on voitu palkata ajallisesti budjetointia pitemmälle, koska hän on tehnyt välillä töitä menekinedistämishankkeelle, jolle ko. työpäivät on kirjattu.

LIITTEET

LIITE 1. Seminaariohjelma

LIITE 2. Osallistujalista

LIITE 3. Kooste luennoitsijoiden tiivistelmistä

LIITE 4. Tiivistelmä osallistujien antamasta palautteesta

LIITE 5. Lehtiartikkeli seminaarista Kehittyvä Elintarvike –lehdestä

LIITE 6. Kooste opettajien lähettämästä palautteesta, jota he olivat keränneet retkille osallistuneilta

LIITE 7. Kutsu välipalakilpailuun

LIITE 8. Kilpailuun lähetetyt ohjeet

LIITE 9. Tuomarien kutsu

LIITE 10. Lehdistötiedote

LIITE 11. MarjatPower Point –esityksenä

LIITE 12. Luonnontuotteet Suomalaisessa ruokakulttuurissa

LIITE 13. Välipalalla on väliä -ruokaohjevihkonen

LIITE 14. Suurtalousmitoituksella teetetyt ohjeet

LIITE 15. Kartoitusraportti

LIITE 16. Sydän-lehden artikkeli

LIITE 17. Kotitalous-lehden artikkeli

LIITE 18. Voima-lehti. Välipalakilpailuohje